

**ECABO EN
DE KUNST VAN HET ZWALUWSTAARTEN**

**Meerjarenbeleid ECABO
2009 - 2011**

Inhoud	pagina
Voorwoord	3
Inleiding	4
Positionering en identiteit	6
<i>Positie</i>	6
<i>Sectorale profilering</i>	8
<i>Goed bestuur</i>	10
<i>Ambities Positionering en identiteit in vogelvlucht</i>	11
Arbeidsmarkt en praktijkleren	13
<i>Positie</i>	13
<i>Onderzoek en informatie</i>	14
<i>Verzakelijking stagemarkt</i>	15
<i>Actief bedrijfsleven</i>	16
<i>Loopbaanontwikkeling</i>	17
<i>Ambities Arbeidsmarkt en praktijkleren in vogelvlucht</i>	19
Beroepsonderwijs in ontwikkeling	20
<i>Positie</i>	20
<i>Dynamiek beroepenstructuur</i>	20
<i>Beroepsonderwijskolom</i>	22
<i>Innovatie en dienstverlening</i>	23
<i>Ambities Beroepsonderwijs in ontwikkeling in vogelvlucht</i>	24
Beoordelen en kwalificeren	25
<i>Positie</i>	25
<i>Versterking civiel effect</i>	25
<i>Professionalisering EVC</i>	27
<i>Ambities Beoordelen en kwalificeren in vogelvlucht</i>	27
Bijlage:	
<i>Overzicht van bronnen</i>	28

Voorwoord

ECABO opereert in een dynamisch en complex speelveld. De grenzen van dit speelveld zijn daarbij niet altijd scherp gemarkeerd. Van ECABO wordt verwacht dat zij zich zowel landelijk als sectoraal als regionaal manifesteert. En ook over de grenzen van het eigen land durft te kijken. Ook dient ECABO de belangen van zowel het particuliere als het reguliere onderwijs goed te behartigen en daarbij het vmbo én het hbo steeds in het vizier te houden. Bij dat alles opereert een aantal van onze sectoren grensoverschrijdend en tref je onze gediplomeerden in tal van branches aan. Dit 'spel zonder grenzen' kan ECABO alleen spelen door intensief samen te werken en af te stemmen met al die andere spelers in datzelfde veld.

ECABO gaat de uitdaging aan om de komende jaren op doordachte wijze sectorale en regionale belangen bij het beroepsonderwijs in balans te brengen. Dat betekent logisch en soms snel schakelen tussen verschillende belangen op macro- (landelijk), meso- (sectoraal) en micro- (regionaal/lokaal) niveau. De samenwerking met onderwijsinstellingen, bedrijven, lokale overheden én collega-kenniscentra voor beroepsonderwijs en bedrijfsleven is daarvoor onontbeerlijk. Door landelijke beleidsmakers wordt deze manier van opereren inmiddels aangeduid als creatief 'zwaluwstaarten'. Dat dit zeer wel mogelijk is zodra alle partijen hetzelfde gevoel van urgentie delen, is in voorgaande jaren bijvoorbeeld gebleken rond de stageproblematiek van jongeren in de grote steden.

Om dit 'zwaluwstaarten' in goede banen te leiden, moeten partijen hun strategische ruimte ten volle benutten en met respect voor de verantwoordelijkheden van hun partners de eigen expertise zo goed mogelijk inzetten. De ambities die ECABO daarbij voor ogen staan, zijn in dit meerjarenbeleidsplan beredeneerd en in beeld gebracht. Deze ambities zullen de komende jaren in hoge mate een stempel zetten op de bedrijfsvoering en de daaraan ten grondslag liggende sectorplannen en jaarplannen. Dit in het besef, dat het beleid en de ambities anno 2009 niet in beton gegoten kunnen worden en dat wijzigende omstandigheden tot wijzigingen in beleid en ambities aanleiding kunnen geven.

Wij hopen dat de 'Kunst van het zwaluwstaarten' een belangrijke bijdrage levert aan de totstandkoming van hoogwaardig en eigentijds beroepsonderwijs dat een goede basis biedt voor het functioneren in deze kennisintensieve samenleving.

Amersfoort, najaar 2008

Bestuur en directie ECABO

Inleiding

Het ontwikkelen van de kennissamenleving wordt in Nederland en Europa als de belangrijkste voorwaarde voor welvaart en welzijn aangemerkt. Dat verklaart tevens de sterke maatschappelijke en politieke betrokkenheid bij het onderwijs. Dat deze betrokkenheid op gespannen voet kan staan met de professionaliteit en de autonomie van het onderwijs, is door de commissie Dijsselbloem aan het daglicht gebracht¹. Dat werpt inmiddels zelfs zijn schaduw vooruit op de toch al tot 2010 uitgestelde implementatie van het competentiegerichte beroepsonderwijs.

De zorg voor goed en toegankelijk onderwijs behoort tot de kerntaken van de overheid. Dat geldt ook voor het drievoudig kwalificerende beroepsonderwijs, waar zulke uiteenlopende verwachtingen gelden en waar de diversiteit in de leerlingenpopulatie zo groot is. Het middelbaar beroepsonderwijs bedient een enorme bandbreedte aan leerlingen – van praktijkonderwijs tot hbo-potentieel - die moeten worden toegerust voor het functioneren in de arbeidsmarkt, de samenleving én het vervolgonderwijs.

Primair vervult het middelbaar beroepsonderwijs een spilfunctie in de behoefte van de samenleving aan vakmensen. Daardoor is er een directe relatie met de arbeidsmarkt. De arbeidsmarkt is een dynamische markt die hoge eisen stelt aan responsiviteit, ofwel het vermogen van vakmensen om zich gedurende een 'leven lang leren' aan te passen aan continu veranderende omstandigheden en technische mogelijkheden.

De relatie met de arbeidsmarkt is er ook in indirecte zin, want het middelbaar beroepsonderwijs behoort tot de toegangswegen naar het hbo. Illustratief is dat meer dan 60% van de mbo-ge diplomeerden op niveau 4 in de ECABO-sectoren 'Juridisch' en 'Commercieel' naar het hbo doorstromen om pas daarna de arbeidsmarkt te betreden. Doorlopende leerlijnen vergen een uitstekende integratie van de verschillende niveaus in de zogenaamde beroepskolom.

Alleen al vanwege die doorstroombaan is er behoefte aan nuancering van de door het ministerie van OCW uitgedragen opvatting, dat er in de mbo-sector Economie (werkgebieden van de kenniscentra ECABO, KC Handel, Kenwerk en SVO) sprake zou zijn van overscholing ten koste van de technische opleidingen². Kenniscentra voor beroepsonderwijs en bedrijfsleven zijn op basis van hun sectoraal arbeidsmarktonderzoek goed in staat om tekorten en overschotten per beroep te bepalen, en dat levert een veel genuanceerder beeld op. Zo zijn er bijvoorbeeld tekorten aan secretariaal personeel, terwijl de instroom van mbo-deelnemers in secretariale opleidingen afneemt.

Behalve de directe relatie met de arbeidsmarkt en de doorstroom naar het hbo heeft het beroepsonderwijs de functie om burgerschap te bevorderen. Volwaardige participatie in de samenleving staat daarbij voorop. In dit verband gaat veel aandacht uit naar de zogenaamde risicogroepen in de samenleving. Dat zijn vooral voortijdig schoolverlaters, laagopgeleide werkenden, gehandicapten en werklozen zonder startkwalificatie. De problematiek van deze risicogroepen wordt paradoxaal genoeg mede gekleurd door de hoge voortijdige uitval in het middelbaar beroepsonderwijs.

Zorgelijk is daarbij, dat sociaal-maatschappelijke problematiek onder mbo-deelnemers een indringende rol speelt, met name in de grote steden. Onderwijs en bedrijfsleven richten – samen met maatschappelijke organisaties in de regio – hun inspanningen dan ook steeds meer op de bestrijding van voortijdige uitval. Verbetering van de aansluiting tussen vmbo en mbo (niveau 2) door integratie in één leergang, en beschikbaarstelling en benutting van goede stageplaatsen en -programma's staan momenteel volop in de aandacht.

De relatie van het beroepsonderwijs met de samenleving en de arbeidsmarkt vormt de bestaansgrond voor kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven. Het vertrouwen bij sociale partners en onderwijs in de rol van kenniscentra is van het grootste belang.

---

¹ 'Tijd voor onderwijs', maart 2008

² 'Werken aan vakmanschap', ministerie OCW, april 2008

Het stemt dan ook tot tevredenheid, dat de bij wet geregelde taakstelling van kenniscentra met betrekking tot de kwalificatiestructuur en beroepspraktijkvorming openlijk wordt onderschreven door de centrale werkgeversorganisaties³. In deze taakstelling zit strategische ruimte voor kenniscentra, die zij op creatieve en innovatieve wijze moeten benutten om samen met bedrijven, onderwijsinstellingen en overheden bij te dragen aan het beantwoorden van de verwachtingen ten aanzien van het middelbaar beroepsonderwijs.

Tegen deze achtergrond heeft het kenniscentrum ECABO een beleidsagenda opgesteld. Vanuit een viertal invalshoeken hebben we ambities geformuleerd die we – in nauwe samenwerking met onze regionale en landelijke partners – de komende jaren waar willen maken.

Aanvullend op deze beleidsagenda ontwikkelt ECABO een innovatieagenda en een innovatieprogramma. We richten onze blik hierbij vooral op de – verwachte – ontwikkelingen op de lange(re) termijn. Centraal staat daarbij de wijze waarop ECABO als kenniscentrum kan inspelen op deze ontwikkelingen, ze mede richting kan geven, en bedrijven en instellingen kan ondersteunen met een professioneel en up-to-date aanbod van producten en diensten.

---

³ 'Visie op kenniscentra', VNO-NCW en MKB-Nederland, november 2007

Positionering en identiteit

Positie

Het kenniscentrum ECABO functioneert in een complexe meervoudige context⁴, aangezien haar functioneren beïnvloed wordt door overheden, onderwijs en bedrijfsleven. Dit brengt ECABO in aanraking met uiteenlopende invloedssferen, culturen en geldstromen, en dat kan ingewikkelde vraagstukken oproepen. De huidige controverses rond de opstelling van mbo-examenprofielen zijn daarvan een recent voorbeeld.

Als richtsnoer voor keuzes en beslissingen in deze complexe meervoudige context geldt voor ECABO de volgende 'mission statement':

'ECABO levert een essentiële bijdrage aan de beschikbaarheid van voldoende en goed opgeleide medewerkers voor de kennissamenleving in economisch-administratieve, ICT- en veiligheidsberoepen'.

De strategische ruimte en begrenzing bij deze 'mission statement' wordt vooral bepaald door:

- a) de taakstelling en bekostiging uit hoofde van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) en
- b) de ruimte die 'stakeholders' bieden voor de uitoefening van private activiteiten.

ECABO in vogelvlucht

ECABO voert ten behoeve van de Nederlandse kennissamenleving een samenhangend geheel van publieke taken en private activiteiten uit op het terrein van de afstemming tussen bedrijfsleven en beroepsonderwijs. Het werkveld van ECABO is sectoraal afgebakend en beslaat de economisch/administratieve-, ICT- en veiligheidsberoepen.

ECABO legt verbindingen tussen bedrijfsleven en beroepsonderwijs vanuit de visie dat de arbeidsmarkt van morgen over goed opgeleid personeel moet beschikken.

De activiteiten van ECABO richten zich in het bijzonder op het bevorderen van praktijkleren.

In dit verband wordt onder meer zorg gedragen voor voldoende leerwerkplekken in het bedrijfsleven en worden beroepscompetentie- en examenvereisten ontwikkeld.

Voorts worden examenactiviteiten in opdracht van derden verricht en wordt EVC aangeboden.

Voor praktijkopleiders en docenten worden trainingen verzorgd en praktijkleermiddelen ter beschikking gesteld.

De inhoudelijke taakomschrijving in de WEB ten aanzien van kwalificaties en beroepspraktijkvorming biedt strategische ruimte aan ECABO om haar werkzaamheden in te richten. De beleving van die strategische ruimte lijkt bovendien goed aan te sluiten bij de definitie van het begrip zorgplicht, te weten: 'een wettelijke gedragsnorm (...) die zodanig algemeen geformuleerd is, dat voor de normadressaat meerdere zelf te kiezen rechtmatige gedragsopties openstaan en waarvan het de bedoeling is om deze langs publiekrechtelijke weg te handhaven'⁵. Het begrip 'zorgplicht' vindt overigens nadrukkelijk ingang in de WEB met het recente voorstel tot een wetswijziging, inzake deregulering en administratieve lastenverlichting (DAL).

⁴ 'Strategieontwikkeling en hybriditeit', prof. dr. K. Mouwen, 2006

⁵ Interdepartementale werkgroep 'Zorgplichten', juli 2004

ECABO kiest bij de invulling van haar strategische ruimte c.q. zorgplicht nadrukkelijk voor de samenwerking met bedrijfsleven en onderwijsinstellingen als belangrijkste 'stakeholders'. De door ECABO nagestreefde verzakelijking van de stagemarkt (zie hierna bij Arbeidsmarkt en praktijkleren) heeft bijvoorbeeld tot doel om met leerbedrijven en onderwijsinstellingen gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen voor de organisatie van beroepspraktijkvorming.

Ten aanzien van private activiteiten die ECABO onderneemt, worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- private activiteiten dienen de taken te versterken, die ECABO uit hoofde van de WEB uitvoert. De door de bedrijfstak Particuliere beveiliging bekostigde en door het ministerie van Justitie gelegitimeerde versterkte inzet van ECABO op de kwaliteit van leerbedrijven in de sector Veiligheid ligt bijvoorbeeld in het directe verlengde van de WEB-taken;
- private activiteiten dienen altijd rechtstreeks de belangen van 'stakeholders'; onderwijsverzorging valt daarmee buiten de mogelijkheden van ECABO;
- er zijn geen expliciete winstdoelstellingen.

Voor de uitvoering van WEB-taken en marktactiviteiten streeft ECABO naar een bedrijfsvoering die net zo efficiënt en effectief is als bij een marktonderneming. Het oogmerk daarbij is echter niet een maximaal financieel rendement maar een optimaal maatschappelijk rendement.

ECABO profileert zich daarmee als maatschappelijke onderneming, die over haar activiteiten en bestedingen verantwoording aflegt aan de overheid, en afstemming en samenwerking zoekt met de 'stakeholders': het bedrijfsleven en het onderwijs. Daartoe worden onder meer een sluitend stelsel van 'planning & control' en een kwaliteitsmanagementsysteem volgens de ISO-norm 9001:2000 in stand gehouden.

In de sfeer van 'compliance' heeft ECABO te maken met de volgende wet- en regelgeving:

- Wet educatie en beroepsonderwijs
- Wet voortgezet onderwijs (vmbo)
- Algemene wet bestuursrecht
- Kaderwet zelfstandige bestuursorganen
- Aanbestedingswetgeving
- Wet openbaarheid van bestuur
- Archiefwet
- Wet op de ondernemingsraden

Sectorale profilering

De kritische succesfactor voor het functioneren van het kenniscentrum ECABO is de mate waarin het erin slaagt de dialoog tussen de 'stakeholders' – het sectorale bedrijfsleven en beroepsonderwijs – te organiseren en te versterken, en daarbij concrete resultaten te boeken. Het onderhouden van een hoogwaardige dialoog met 'stakeholders' wordt dan ook beschouwd als een kernproces.

ECABO-sectoren en beroepsgroepen in vogelvlucht

ECABO onderscheidt de onderstaande sectoren en beroepsgroepen.

Sector Veiligheid

- a) Bedrijfstak particuliere beveiliging
- b) Defensie /de vier krijgsmachtonderdelen
- c) Publieke veiligheid / ministeries en lagere overheden

Sector Banken en verzekeringen

- a) Bedrijfstak banken
- b) Bedrijfstak verzekeringen
- c) Bedrijfstak financieel intermediair

Sector ICT

- a) ICT-gebruikers (ondersteunende ICT-afdelingen bedrijven/organisaties)
- b) Bedrijfstakken hard- en softwareleveranciers
- c) Bedrijfstak ICT-dienstverleners

Sector Informatiedienstverlening (IDV)

- a) Het bibliotheekwezen
- b) Archiefinstellingen
- c) Afdelingen voor documentair informatiemanagement

Sector Secretarieel

- a) Secretariële beroepsverenigingen
- b) Secretarieel uitzendwezen

Sector Commercieel

- a) Communicatiebranche
- b) Contactcenterbranche
- c) Evenementenbranche
- d) (Direct) marketingbranche
- e) Sales- en accountmanagementbranche

Sector Juridisch

- a) Sociale zekerheid (uitvoeringsinstellingen, gemeenten etc.)
- b) Openbaar bestuur (gemeenten, provincies, belastingdienst, rechterlijke instanties etc.)
- c) Personeelswerk (P&O-afdelingen binnen elke willekeurige sector)
- d) Uitzendbranche (uitzendbureaus, detacheringbureaus etc.)
- e) Zakelijke dienstverlening (advocatuur, notariaat, deurwaarderspraktijk, makelaardij etc.)

Sector Bedrijfsadministratie

- a) Afdelingen financiën en salarisadministratie in alle branches, met name zakelijke dienstverlening, openbaar bestuur en financiële instellingen
- b) Accountancy en administratiekantoren
- c) Salarisverwerkers

ECABO werkt voor een scala aan sectoren en beroepsgroepen. Hoewel er onmiskenbaar overeenkomsten zijn tussen sectoren en beroepsgroepen, zijn er ook enkele kenmerkende verschillen. Zo is de 'core-business' in de sectoren Veiligheid, Banken & Verzekeringen, ICT en IDV direct verbonden met de beroepsbeoefenaars in deze branches. Het niveau en de kwaliteit van de betreffende beroepsbeoefenaars vertegenwoordigen een direct economisch belang voor deze sectoren. Op het niveau van bedrijfstakken en sub-sectoren zijn werkgevers- en werknemersorganisaties dan ook direct aanspreekbaar voor ECABO.

Dat laatste geldt in veel mindere mate voor de veelal generieke financiële, secretariële, commerciële, en juridische beroepen binnen het werkgebied van ECABO. De belangen bij (praktijkleren in) deze beroepen/kwalificaties zijn branche- en sectoroverstijgend en daarmee gericht op de gehele kennissamenleving. Bij de dialoog over deze beroepen/kwalificaties betreft ECABO naast sectorale sociale partners dan ook nadrukkelijk de relevante organisaties van beroepsbeoefenaars. Het streven is om de afstemming met het uitzendwezen ten aanzien van branchegebonden beroepen en generieke beroepen verder te intensiveren.

Aan de zijde van het beroepsonderwijs zijn de ROC's en de particuliere onderwijsinstellingen de gespreks- en samenwerkingspartners van ECABO. Rechtstreeks overleg en afstemming met het collectief van ROC's vindt plaats in de Btg ESB&I (MBO Raad) en meer recent in het bestuur van Stichting Praktijkleren (SPL).

De in Vereniging Paepon samenwerkende particuliere onderwijsinstellingen vormen een zeer heterogeen gezelschap. Onder hen bevinden zich instellingen die een betekenisvol marktaandeel hebben in mbo-opleidingen op niveau 3 en 4 voor werkenden (BBL). ECABO stelt zich – naar het voorbeeld van de afstemming met de Btg ESB&I – tot doel het contact en de afstemming met de particuliere onderwijsinstellingen te structureren, en te streven naar een vergelijkbare relatie.

Per sector, bedrijfstak respectievelijk beroepencategorie biedt ECABO overlegplatforms voor afstemming tussen werkgevers-, werknemers-, beroepsbeoefenaars- en onderwijsorganisaties. Deze platforms worden aangeduid als sectiebesturen (SB's) en bestuursadviescommissies (ACB's). De overlegplatforms geven – vanuit hun kennis van de sector, bedrijfstak of beroepsgroep – hun reactie op het beleid en de activiteiten van ECABO. In 2007 zijn de ongeveer 140 deelnemers aan vergaderingen van SB's en ACB's bevestigd op hun bevindingen in deze platforms. Hieruit is naar voren gekomen dat de focus op kwalificatiedossiers als stroperig wordt ervaren en dat er voorts behoefte is aan scopeverbreding. Die behoefte aan scopeverbreding strekt zich zelfs uit tot de strategische koers van ECABO⁶.

De ambitie is dan ook om gevolg te geven aan de wens van deelnemers in ACB's en SB's en het 'gesprekslandschap' in de bijeenkomsten van deze platforms te verdiepen (voorbij de kwalificatiedossiers) en te verbreden (tot de koers van ECABO). Daar wordt op gestuurd door sectorplannen voor iedere ACB/SB te onderhouden en hier prioriteiten aan te ontleen voor ECABO's bedrijfsvoering. Voorts wordt de dialoog gezocht tussen bestuur/directie ECABO en ACB's/SB's over het beleid van de organisatie.

Coördinatie ten aanzien van productkwaliteit en uniformiteit vindt plaats in de paritaire commissie (PC). Deze commissie is ingesteld door het bestuur van ECABO en adviseert het bestuur over de samenhang en consistentie binnen de mbo-kwalificatiestructuur en over een passend aanbod van BPV- en leerplaatsen voor de ECABO-sectoren. Bij deze advisering wordt nauw gelet op de afstemming met andere mbo-sectoren, de uitvoerbaarheid en examineerbaarheid van de opleidingen en de aansluiting en samenhang in de beroepsonderwijskolom (vmbo en hbo).

---

⁶ 'Bestuur bestudeerd', Twynstra Gudde, april 2007

De zetels in de paritaire commissie worden bezet op evenredige voordracht door enerzijds werkgevers/werknemers en anderzijds beroepsonderwijs. Vertegenwoordigers van vmbo en hbo hebben een adviesfunctie.

Goed bestuur

Het streven om de afstemming met stakeholders te verbreden sluit volledig aan bij de maatschappelijke aandacht voor 'corporate governance' bij dienstverleners in de publieke sector. Bij corporate governance – anders gezegd: goed bestuur⁷ – draait het namelijk primair om het waarborgen van 'checks and balances'.

De 'checks' bestaan uit het scheiden van bestuur en toezicht en bij de 'balances' gaat het om de juiste verdeling van invloed tussen bestuurders, toezichthouders en stakeholders.

In oktober 2006 is de 'Governance code kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven' vastgesteld door de leden van Vereniging Colo inclusief de afspraak om deze code uiterlijk per 1 januari 2008 te implementeren. Ten aanzien van de checks and balances vermeldt de code het volgende.

- Kenniscentra kunnen kiezen voor (continuering van) het bestuursmodel of voor (introductie van) een 'Raad van Toezicht-model'. Dit met de aantekening, dat er bij (continuering van) een bestuursmodel sprake is van 'een toezichthoudend bestuur dat beleid vaststelt en bevoegdheden verregaande delegeert aan de directie'. Bestuursleden dan wel leden van de Raad van Toezicht moeten voorts voldoen aan een profielschets en in de gelegenheid zijn om zonder last of ruggespraak te handelen. Tegelijk dient de binding met sociale partners en onderwijs gewaarborgd te zijn.
- De invloed van stakeholders dient te worden geaccentueerd. In dit verband schenkt de code in het bijzonder aandacht aan de bij kenniscentra voorkomende paritaire commissies. Voorts dient – buiten de paritaire commissie – beleid te worden gemaakt voor de invloed van stakeholders (zie hierboven bij sectorale profilering).

De implementatie van de code bij ECABO is begin 2007 ingezet met een evaluatie van het functioneren en de inrichting van het bestuursmodel. Uit deze evaluatie⁸ is naar voren gekomen, dat de ontwikkeling van de bestuursinrichting bij ECABO geen gelijke tred had gehouden met de toegenomen complexiteit en omvang van haar activiteiten. In lijn hiermee is geadviseerd om a) een 'bestuurlijk competentieprofiel' (profiel schets) voor ECABO op te zetten en b) een voorstel tot statutenwijziging uit te werken voor de Stichting ECABO, inzake vereenvoudiging en versterking van de bestuursinrichting.

De geschetste conclusies en adviezen zijn overgenomen door het Algemeen Bestuur en hebben er per ultimo 2007 toe geleid, dat het 'Bestuurlijk competentieprofiel Kenniscentrum ECABO'⁹ is vastgesteld en dat de bepalingen over bestuursinrichting en stemverhoudingen in de statuten van Stichting ECABO zijn gewijzigd. In samenhang met het besluit tot statutenwijziging zijn het Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur afgetreden en is aan een driehoofdig 'kernbestuur' opgedragen in de eerste helft van 2008 een nieuw bestuur van zeven leden te formeren.

Na aantreden van het ECABO-bestuur 'nieuwe stijl' op 1 juni 2008 stonden bestuur en directie voor de opdracht om het ontwerp-meerjarenbeleid ECABO 2009-2011 in discussie te brengen, aan te passen en vast te stellen; dit alles uiteraard met betrokkenheid van 'stakeholders' in SB's, ACB's en PC. De verhoudingen tussen het toezichthoudende bestuur en de directie dienden te worden besproken en vastgelegd in een bestuurs- en directiereglement.

Voor de voorzitter en leden van de paritaire commissie worden – in navolging van het bestuur – profielen ontwikkeld. Het functioneren van deze commissie zal periodiek geëvalueerd worden.

---

⁷ Volgens R. Plasterk, minister van OCW, voorjaar 2008

⁸ 'Bestuur bestudeerd', Twynstra Gudde, april 2008

⁹ Twynstra Gudde, 17 oktober 2007

Bij governance ofwel goed bestuur behoren nog twee belangrijke onderwerpen, te weten:

- a) een transparante scheiding tussen publieke en private activiteiten en geldstromen, en
- b) afleggen van publieke verantwoording.

Ten aanzien van de scheiding publiek/privaat geldt dat het bestuur van Stichting ECABO er al bij inwerkingtreding van de Wet educatie en beroepsonderwijs voor heeft gekozen private activiteiten (contractactiviteiten) onder te brengen in de voor dat doel opgerichte besloten vennootschap: ECABO Services B.V. Afwegingen inzake financiële transparantie, beperking van het ondernemersrisico, fiscaliteit en personeelsbeleid liggen aan deze keuze ten grondslag¹⁰. Alle aandelen zijn in handen van Stichting ECABO.

Voor de uitvoering van bijzondere projecten heeft ECABO Services B.V. enkele jaren geleden alle aandelen verkregen van de besloten vennootschap ECABO Scholing B.V.

Inmiddels staan de volgende ontwikkelingen in de structuur van ECABO-rechtspersonen op stapel.

- Het bestuur van de Stichting Steunfonds ECABO heeft besloten om door statutenwijziging een personele unie tot stand te brengen met het bestuur van Stichting ECABO. Een gevolg daarvan zal zijn, dat de jaarrekening van Stichting Steunfonds ECABO in de toekomst wordt opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Stichting ECABO en haar dochterondernemingen.
- De ambities ten aanzien van examenactiviteiten kunnen aanleiding vormen om de functie van ECABO Services B.V. binnen de groep van ECABO-rechtspersonen opnieuw tegen het licht te houden¹¹. De kritische factor in dit proces is draagvlak bij het bestuur van ECABO en bij de Raad van Toezicht SVPB voor een intensivering/evolutie van de bestaande samenwerking.

Ten aanzien van de door ECABO af te leggen publieke verantwoording (naast het toezicht door de onderwijsinspectie – onder meer inzake de kwaliteit van de erkenning van leerbedrijven – en de overlegging van jaarrekeningen aan het ministerie van OCW) gelden verplichtingen tot openbaarmaking van een groot aantal in de governance-code gespecificeerde gegevens op www.ecabo.nl.

De gegevens hebben betrekking op de identiteit, de gelieerde rechtspersonen, de governance-inrichting, de publieke en de overige dienstverlening en het jaarverslag van ECABO. ECABO geeft gevolg aan deze publicatieverplichtingen.

Ambities Positionering en identiteit in vogelvlucht

Ambities	
Positionering	✓ ECABO gaat zich in versterkte mate positioneren als een maatschappelijke onderneming die op basis van een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering streeft naar een optimaal maatschappelijk rendement. Nauwe samenwerking en afstemming met onderwijsinstellingen en bedrijfsleven vormt het fundament van deze ambitie, evenals een heldere verantwoording aan de overheid.

¹⁰ Voorstel oprichting ECABO Services B.V., 1997, AB/97/20

¹¹ Zie: 'Businesscase examinering en kwalificering: naar een professioneel ECABO-examenbedrijf', april 2008.

Sectorale profilering	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ECABO streeft naar een hoogwaardige dialoog met sectorale sociale partners en organisaties van beroepsbeoefenaars. Sectoraal beleid wordt een van de belangrijkste pijlers onder de activiteiten van de organisatie en de inrichting van de bedrijfsvoering. Hiertoe zet ECABO in op versterking van de sectorale bestuurlijke structuur van SB's en ACB's. Deze worden actief geraadpleegd bij het vaststellen van de sectorale prioriteiten van ECABO. Ook worden SB's en ACB's in versterkte mate geïnformeerd over, en betrokken bij het algemene beleid en de bedrijfsvoering van ECABO. ✓ ECABO gaat de relatie met de uitzendbranche versterken. ✓ ECABO gaat het contact met particuliere onderwijsinstellingen intensiveren. Naar het voorbeeld van de Btg ESB&I wordt gestreefd naar het instellen van structureel overleg met vertegenwoordigers van deze instellingen om tegemoet te komen aan hun specifieke belangen en behoeften.
Goed bestuur	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ECABO zet haar beleidsagenda en de daarin geformuleerde ambities op de agenda van de besprekingen met besturen en adviescommissies en overige stakeholders. Jaarlijks wordt verslag gedaan en wordt inzicht gegeven in de mate waarin de ambities zijn gerealiseerd. ✓ Voor de voorzitter en leden van de paritaire commissie worden profielen ontwikkeld. Het functioneren van deze commissie zal periodiek geëvalueerd worden. ✓ De met het bestuur overeengekomen strategische ruimte voor wettelijke taken en private activiteiten wordt vastgesteld en bewaakt aan de hand van heldere uitgangspunten. ECABO maakt deze inzichtelijk voor alle stakeholders. In de inhoudelijke en financiële verantwoording hanteert ECABO een helder onderscheid tussen publieke en private activiteiten.

Arbeidsmarkt en praktijkleren

Positie

De dualisering van het middelbaar beroepsonderwijs is de onmiskenbare en kenmerkende trend in de ontwikkeling van het beroepsonderwijs gedurende de afgelopen decennia¹². Deze trend heeft geresulteerd in het huidige stelsel, waarin het alleen met beroepspraktijkvorming mogelijk is om een beroepsopleiding succesvol af te ronden. Beroepspraktijkvorming maakt zelfs een toenemend deel van de totale opleidingsduur uit, en dat deel zal nog verder groeien met de implementatie van competentiegericht beroepsonderwijs.

In de regel vindt beroepspraktijkvorming plaats op een leerwerkplaats (BBL) of een leerplaats/stageplaats (BOL) bij een bedrijf of andere organisatie. In het kielzog van deze ontwikkelingen heeft het bedrijfsleven dan ook uitdrukkelijk gekozen voor een volwaardige rol als partner en mede-uitvoerder van beroepsonderwijs¹³.

Voor de organisatie van beroepspraktijkvorming dragen onderwijsinstellingen en kenniscentra gezamenlijk verantwoordelijkheid. De Algemene Rekenkamer heeft echter geconcludeerd, dat de daarvoor noodzakelijke samenwerking niet vanzelfsprekend is en ook lang niet altijd zo goed werkt als zou moeten¹⁴. Beroepspraktijkvorming is volgens de Rekenkamer te vrijblijvend geregeld voor optimale resultaten.

ECABO herkent de geconstateerde vrijblijvendheid en zet in op een professionalisering en verzakelijking van de stagemarkt. Daarbij speelt ze nadrukkelijk in op de regionaal zeer uiteenlopende omstandigheden. Dat kan ook niet anders, met bijna 85.000 deelnemers in economisch-administratieve, ICT- en veiligheidsopleidingen, en een bestand van ruim 40.000 door ECABO erkende leerbedrijven met zo'n 50.000 beschikbare leerplaatsen.

Het gevoel van urgentie wordt gevoed door diverse ontwikkelingen.

- De toenemende vraag naar leerplekken voor BOL-deelnemers door de implementatie van competentiegericht beroepsonderwijs in combinatie met omstandigheden als de '850-contacturen'-norm.
- Het groeiend appèl op kenniscentra om in de regio bij te dragen aan het oplossen van employability-vraagstukken (bijzondere doelgroepen) door het beschikbaar stellen van leerplekken.
- De voortschrijdende dualisering van vmbo (leerwerktrajecten en vakcolleges) en hbo.
- De groeiende belangstelling onder leerlingen voor een internationale stageperiode.
- Het nog niet in te schatten beslag op de capaciteit van de stagemarkt door de invoering van maatschappelijke stages in het voortgezet onderwijs.

---

¹² 'Over hamers en vasthouden gesproken', ACOA, 2006

¹³ 'Visie op kenniscentra', VNO-NCW en MKB-Nederland, oktober 2007

¹⁴ 'Beroepspraktijkvorming in het mbo', Algemene Rekenkamer, maart 2008

Onderzoek en informatie

De Nederlandse arbeidsmarkt vertoont een aanzienlijke mismatch tussen vraag en aanbod van personeel. Illustratief is de vaststelling dat er circa 230.000 vacatures zijn bij een gelijktijdig aanbod van 800.000 mensen die werk zoeken c.q. bereid zijn om te gaan werken¹⁵. Men vreest dan ook dat knelpunten op de arbeidsmarkt – bijvoorbeeld inzake de niveaus van beroepsmatig functioneren – een remmende werking zullen uitoefenen op de groei van de Nederlandse economie.

De wisselwerking tussen economische ontwikkeling en arbeidsmarkt kan als volgt worden verbeeld:

Economie	Arbeidsmarkt
De Nederlandse economie ontwikkelt zich sterk in de richting van een kenniseconomie.	Op de Nederlandse arbeidsmarkt worden steeds hogere eisen gesteld aan het opleidingsniveau van personeel.
De Nederlandse economie maakt een sterke groei door.	De vraag naar personeel op de Nederlandse arbeidsmarkt maakt een sterke groei door.

Enkele arbeidsmarktknelpunten treden op de voorgrond en roepen politieke interventies op:

Knelpunten	Politieke interventies
Een (te groot) deel van de Nederlandse bevolking heeft een te laag opleidingsniveau.	Bevordering van scholing en employability
De Nederlandse beroepsbevolking maakt een aanzienlijke vergrijzing door.	Vertragen/uitstellen van de uitstroom van beroepsbeoefenaars
De arbeidsparticipatie binnen de Nederlandse bevolking is (te) laag.	Vergroting van de instroom van beroepsbeoefenaars

Hoewel de maatschappelijke aandacht in dit verband vooral uitgaat naar de technische beroepen mag de betekenis van de dienstensector niet worden onderschat. Al eerder is vastgesteld, dat de detailhandel, ICT en gezondheidszorg in hun banengroei juist tot de graadmeters van de Nederlandse economie zijn geworden. Tijdens het innovatiedebat van de afgelopen jaren is dan ook steeds vaker de ontwikkeling van de dienstensector in Nederland aangehaald.

Op een totale actieve beroepsbevolking van circa 7,8 miljoen mensen zijn bijna 1,5 miljoen beroepsbeoefenaars (circa 20%) werkzaam in de economisch-administratieve, ICT- en veiligheidsberoepen in Nederland op mbo-niveau¹⁶. In de periode tot 2010 ontstaan ruim 300.000 baanopeningen, door uitbreiding maar met name door vervanging. In het schooljaar 2007-2008 zijn, verspreid over alle leerjaren en leerroutes, bijna 85.000 mbo-deelnemers in opleiding voor economisch-administratieve, ICT- en veiligheidsopleidingen.

Op landelijk niveau is dan ook niet aannemelijk dat de instroom in deze opleidingen te groot zou zijn. Wel kan worden geconstateerd, dat de opleidingsniveaus 1 (assistent/AKA) en 2 over het algemeen kwetsbaar zijn op de arbeidsmarkt. Voor ICT-kwalificaties op niveau 2 geldt zelfs landelijk dat de instroom op de arbeidsmarkt groter is dan de opnamecapaciteit: tot 2012 zijn er nog geen 7.000 baanopeningen, tegenover ruim het dubbele aan gediplomeerde instromers op de arbeidsmarkt. Voor veiligheidsberoepen op niveau 2 is het beeld daarentegen wel gunstig.

Per opleidingstype en -niveau kan het beeld echter regionaal uiteenlopen. ECABO wil dan ook de komende jaren steeds nauwkeuriger sectorale sturingsinformatie op regionaal niveau bieden aan bedrijfsleven en onderwijs.

Deze sturingsinformatie moet steeds nadrukkelijker een voorspellende waarde krijgen voor de regionale instroom in beroepsopleidingen in relatie tot stagekansen en baanopeningen.

¹⁵ 'Arbeidsmarktanalyse 2008', RWI, april 2008

¹⁶ 'Arbeidsmarkt ECABO-domein 2007-2012: ontwikkelingen en perspectieven', E'til, januari 2008

Verzakelijking stagemarkt

De taakverdeling tussen kenniscentra, onderwijsinstellingen en (leer)bedrijven ten aanzien van beroepspraktijkvorming lijkt op het eerste gezicht toereikend.

- 1) Kenniscentra werven de leer(werk)plekken bij bedrijven die daartoe door hen zijn beoordeeld en erkend.
- 2) Onderwijsinstellingen begeleiden de deelnemers tijdens de beroepspraktijkvorming.
- 3) De bedrijven verzorgen de beroepspraktijkvorming.

Deze taakverdeling is aangevuld¹⁷ met de afspraak, dat onderwijsinstellingen verantwoordelijk zijn voor het begeleiden van deelnemers naar een geschikte leer(werk)plek. Maar zelfs met deze verdere inkleuring valt toch nog veel te verbeteren aan de beschreven taakverdeling. Dat raakt niet in de laatste plaats de wijze waarop kenniscentra vorm geven aan hun opdracht.

Aan de basis staat de noodzaak voor kenniscentra om zo nauwkeurig mogelijk te berekenen hoeveel leer(werk)plekken moeten worden geworven. ECABO richt zich er de komende jaren dan ook op om haar inspanningen steeds nadrukkelijker te sturen aan de hand van actueel inzicht in:

- het regionale aanbod van leer(werk)plekken per opleiding door erkende leerbedrijven;
- de benutting van de aangeboden leer(werk)plekken;
- de regionale vraag naar leer(werk)plekken per opleiding bij onderwijsinstellingen/deelnemers.

Gegevens over de benutting van leer(werk)plekken worden in de nabije toekomst beter toegankelijk door de landelijke centrale registratie van praktijkovereenkomsten (BRON). Kenniscentra kunnen daardoor afstand doen van de huidige medeondertekening van BBL-praktijkovereenkomsten. Ook de administratieve lasten van de erkenning van leerbedrijven worden bij wet verminderd¹⁸, vooral door verlenging van de erkenningduur van leerbedrijven tot vier jaar.

Deze verlenging van de erkenningstermijn roept overigens wel vragen op over de kwaliteit van de erkenning. Maatregelen moeten worden getroffen, om te voorkomen dat niet-actieve erkende leerbedrijven onnodig lang in het register blijven opgenomen.

De door kenniscentra in stand gehouden site www.stagemarkt.nl moet door uitbouw met bedrijfs- en deelnemersprofielen steeds belangrijker worden als hulpmiddel om de juiste 'match' tussen leerbedrijf en mbo-deelnemer tot stand te brengen.

Een van de prioriteiten van ECABO bij de verzakelijking in de omgang met de stagemarkt zijn prestatieafspraken met onderwijsinstellingen. Deze overeenkomsten bevatten heldere afspraken, gericht op het aangaan en in stand houden van duurzame relaties met bedrijven en instellingen.

---

¹⁷ 'Bestuurlijk arrangement', juni 2007

¹⁸ Wijziging WEB inzake DAL, Tweede Kamer vergaderjaar 2006-2007

Actief bedrijfsleven

Het beroepsonderwijs kent een groot aantal beroepsopleidingen, met daarbinnen vier niveaus, twee leerroutes en een taak- en verantwoordelijkheidverdeling tussen onderwijsinstellingen (publiek en particulier), kenniscentra en leerbedrijven. Deze context maakt het beroepsonderwijs tot een genuanceerd maar ook complex stelsel. Dat stelt hoge eisen aan de afstemming tussen leerbedrijven en onderwijsinstellingen, en daar is de tussenkomst van kenniscentra op gericht.

ECABO heeft de afgelopen jaren ervaren, dat de actieve betrokkenheid van bedrijven bij het beroepsonderwijs in belangrijke mate gestimuleerd wordt door het scheppen van een duidelijk verwachtingspatroon. In die zin heeft ECABO de erkenning van leerbedrijven en de werving van leer(werk)plekken steeds meer ingebed in informatieverstrekking en kennisoverdracht, begeleiding en training. De daarvoor ontwikkelde methoden en instrumenten zijn met name gericht op versterking van de begeleidingsrol van praktijkopleiders in de bedrijven.

Een wezenlijk uitgangspunt voor de ondersteuning van leerbedrijven en hun praktijkbegeleiders is continuïteit. Van de ruim 40.000 door ECABO erkende leerbedrijven bieden er ongeveer 10.000 structureel leer(werk)plekken voor één of meer deelnemers. Deze structureel optredende leerbedrijven vormen een kernbestand voor het bevorderen van kwaliteit in beroepspraktijkvorming.

ECABO geeft absolute prioriteit aan de continuïteit/kwaliteit bij deze actieve leerbedrijven door:

- a) de eerder aangehaalde sturing op het benutten van de leer(werk)plekken, en
- b) het bieden van (maatwerk-)ondersteuning voor beroepspraktijkvorming.

Dit geldt evenzeer voor onze leerbedrijven over de grens: op basis van heldere afspraken met de ROC's en aantoonbare behoeftes wordt ingezet op het aanbieden van structurele stageplaatsen bij internationale leerbedrijven.

In de jaarlijks op te stellen sectorplannen wordt ook aandacht besteed aan ondersteuning van leerbedrijven die tegemoetkomt aan de behoeftes in de betreffende sector.

De implementatie van competentiegericht beroepsonderwijs bij het bedrijfsleven krijgt uiteraard nadrukkelijk aandacht in de contacten met leerbedrijven. Dat blijkt goed aan te sluiten bij het verwachtingspatroon van de bedrijven. Competentiegericht beroepsonderwijs is immers gebaseerd op beroepsgerelateerde kerntaken. Deze kerntaken en onderliggende werkprocessen zijn in samenwerking met het sectoraal georganiseerde bedrijfsleven benoemd, en genieten daarmee een hoge mate van herkenning bij de leerbedrijven. Door de beoordeling van leerbedrijven te baseren op deze kerntaken en werkprocessen is bovendien een hoogwaardige methodiek van erkenning ontwikkeld.

De kwalificatiestructuur vervult thans dan ook op diverse fronten de beoogde functie van communicatie-instrument tussen bedrijfsleven en onderwijs. De centrale werkgeversorganisaties VNO-NCW en MKB Nederland zijn dan ook verklaarde voorstanders van de invoering van competentiegericht beroepsonderwijs in 2010.

Een bijzonder aandachtspunt betreft de opnamecapaciteit van stagiairs bij leerbedrijven en de kosten van de beroepspraktijkvorming voor deze organisaties. De hiervoor besproken inzet op verzakelijking van de stagemarkt is een deel van ECABO's benadering. Bedrijven moeten daarnaast ook meer zeggenschap krijgen bij het bepalen van de inhoud van de beroepspraktijkvorming (en de aansluiting met de opleiding), de instroommomenten en de duur van de stage. Ook de opdrachten voor, en de begeleiding van deelnemers door de onderwijsinstellingen tijdens beroepspraktijkvorming vergt meer aandacht.¹⁹

---

¹⁹ 'Beroepspraktijkvorming in het mbo', Algemene Rekenkamer, februari 2008

In de komende jaren zal ECABO zich krachtiger inzetten om over deze thema's op regionaal niveau afstemming te organiseren tussen onderwijsinstellingen en de hiervoor aangehaalde leerbedrijven die structureel leer(werk)plekken aanbieden.

Deelnemers in vogelvlucht

Jaarlijks volgen zo'n 85.000 deelnemers een mbo-opleiding in de economisch-administratieve, ICT- en veiligheidssectoren. Dat is 17% van het totaal van ruim 500.000 deelnemers in het mbo. Bijna driekwart van de deelnemers volgt een opleiding op niveau 3 of 4. Elk jaar verlaten zo'n 25.000 van deze leerlingen het mbo met een diploma. Van het totaal aantal ECABO-gediplomeerden betreden er jaarlijks ca. 15.000 de arbeidsmarkt. ECABO-gediplomeerden stromen minder vaak na diplomering de arbeidsmarkt op dan de totale groep gediplomeerden. Zij kiezen vaker voor een vervolgopleiding in het hbo.

Loopbaanontwikkeling

Structurele aandacht in het onderwijs voor loopbaanoriëntatie en -begeleiding is van groot belang. Het aantal keuzemogelijkheden is de laatste decennia gestaag toegenomen. Jongeren zien daardoor soms door de bomen het bos niet meer.

Ook is er een gebrek aan objectieve en heldere informatie over een beroep of beroepsopleiding. Bij een gespannen arbeidsmarkt is actuele en reële informatie over de perspectieven op de arbeidsmarkt essentieel. In dit verband is al gewezen op de mismatch op de arbeidsmarkt. De keuze voor een beroepsopleiding op basis van onjuiste verwachtingen is bovendien een belangrijke oorzaak van voortijdige schooluitval.

Over de beroepskeuzes van jongeren kan in ieder geval het volgende worden opgemerkt.

- Voorlichtingskanalen en -materialen hebben vaak ook een wervende bedoeling.
- Opleidingskeuzes van jongeren worden mede gebaseerd op zaken als sfeer, vrienden en reisafstand van school.
- Het internet is naast de schooldecanen en de scholingsmarkten een steeds belangrijker medium geworden voor beïnvloeding van beroepskeuzes.
- Kennismaking met de 'echte' beroepspraktijk levert een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van het beroepsbeeld.
- Een groeiende groep jongeren heeft behoefte aan uitstel van (definitieve) studiekeuze.

ECABO heeft zich nadrukkelijk in de beroepenvoorlichting begeven met een eigen productie van beroepenfilms, die zeer succesvol is uitgezet via een scala aan distributiekkanalen, en met het structureel informeren van decanen en mentoren in het vmbo. Onze deelname aan nationale en internationale beroepenwedstrijden plaatst het beroepsonderwijs in een positief daglicht en biedt jongeren de kans te excelleren in hun beroep. Door het betrekken van (vmbo-)jongeren bij deze activiteiten wordt het ontwikkelen van reële beroepsbeelden gestimuleerd.

Een andere richting die ECABO onderzoekt, is het bieden van loopbaanondersteuning door inzicht in doorstroom-, loopbaan- en carrièreperspectieven die samenhangen met beroeps- en opleidingskeuzes. Met onze kennis van de kwalificatiestructuur en ontwikkelingen in beroepen/sectoren als basis wil ECABO bedrijven ondersteunen bij het vormgeven van hun HRD-beleid. Daarbij zal het erkennen van verworven competenties (EVC) bij bedrijven sterker geprofileerd worden als instrument voor ondersteuning in de loopbaanontwikkeling en als opleidingsadvies op maat.

Ook de door ECABO onderhouden 'blauwdruk voor mbo-standaarden' biedt volop aanknopingspunten voor gebruik als HRD-instrument in bedrijven²⁰.

De gebrekkige aansluiting van specifieke groepen jongeren en volwassenen op de arbeidsmarkt is een maatschappelijk vraagstuk waar het beroepsonderwijs nadrukkelijk bij is betrokken. De verantwoordelijkheid voor de begeleiding van risicogroepen naar de arbeidsmarkt ligt door de overheveling van landelijk beleid naar lokaal niveau (Wet werk en bijstand, Wet maatschappelijke ondersteuning etc.) in belangrijke mate bij gemeenten. Die doen op hun beurt een beroep op CWI's, re-integratiebureaus en ROC's om samen met hen problemen concreet aan te pakken.

Kenniscentra worden vooral – en steeds vaker – aangesproken op hun verbindingen met het sectorale bedrijfsleven en de daarmee samenhangende mogelijkheden om stageplaatsen te vinden. Om beter toegankelijk te zijn op lokaal en regionaal niveau, participeert ECABO ook de komende jaren in een eerstelijnsnetwerk van regiocoördinatoren van de samenwerkende kenniscentra.

Praktijkopleiders bij leerbedrijven die mbo-deelnemers uit risicogroepen onder hun hoede hebben, kunnen van ECABO aanvullende ondersteuning ontvangen zolang daarvoor extra middelen beschikbaar zijn.

---

²⁰ Zie ook 'beoordelen en kwalificeren': pagina 27 en 28.

Ambities Arbeidsmarkt en praktijkleren in vogelvlucht

<i>Ambities</i>	
Onderzoek en informatie	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ECABO onderzoekt en analyseert de ontwikkelingen op de arbeids- en de opleidingsmarkt continu en levert stakeholders up-to-date (sturings-)informatie om op regionaal en sectoraal niveau de kwaliteit van en instroom in beroepsopleidingen te optimaliseren.
Verzakelijking stagemarkt	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ECABO zorgt voor een goed en actueel beeld per sector van vraag en aanbod op de regionale arbeidsmarkt. Ook worden het benodigde en het beschikbare aantal leer(werk)plekken per regio zo nauwkeurig mogelijk in kaart gebracht. Knelpunten en mogelijkheden in de regio worden vanuit sectoraal perspectief benaderd. ✓ ECABO streeft naar een gevarieerd en kwalitatief hoogwaardig bestand van actieve leerbedrijven waarmee ECABO een structurele relatie op kan bouwen. Omdat het belangrijk is dat aangeboden stageplaatsen zo goed mogelijk worden benut, gaat ECABO hierover bindende prestatieafspraken maken met onderwijsinstellingen in de regio. ✓ Om de juiste 'matching' tussen leerbedrijf en mbo-deelnemer te bevorderen wordt de site www.stagemarkt.nl uitgebouwd met bedrijfs- en deelnemersprofielen.
Actief bedrijfsleven	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ECABO gaat op regionaal niveau afstemming tussen leerbedrijven en onderwijsinstellingen over inhoud, instroommomenten en duur van beroepspraktijkvorming stimuleren en ondersteunen. ✓ Voor de bevordering van de kwaliteit van leerbedrijven wordt voor elke sector een plan van aanpak opgesteld en geïmplementeerd. De aandacht gaat daarbij vooral uit naar de praktijkopleider. Dit plan maakt onderdeel uit van het sectorplan. ✓ De dienstverlening vanuit ECABO wordt vooral gericht op bedrijven die structureel als leerbedrijf optreden. De focus ligt daarbij op de beroepspraktijkvorming en de gevolgen van de invoering van competentiegericht onderwijs.
Loopbaanontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ECABO zet onverminderd in op het ontwikkelen van producten en diensten voor (vmbo-)leerlingen, decanen en docenten die bijdragen aan de ontwikkeling van reële beroepsbeelden en inzicht bieden in de mogelijkheden op de arbeidsmarkt. Daarbij worden tevens doorstroommogelijkheden en loopbaanperspectieven in beroepen en sectoren in ogenschouw genomen. ✓ ECABO gaat bedrijven ondersteunen bij het vormgeven van hun HRD-beleid, onder andere door het geven van loopbaanadviezen op maat en inzet van EVC-instrumentarium en de 'blauwdruk'. ✓ Ten behoeve van risicogroepen wordt zo mogelijk aanvullende ondersteuning geboden aan praktijkopleiders bij bedrijven.

Beroepsonderwijs in ontwikkeling

Positie

De afgelopen jaren hebben kenniscentra, samen met vertegenwoordigers van organisaties van sectorale werkgevers, werknemers, beroepsbeoefenaars en beroepsonderwijs, hard gewerkt aan de ontwikkeling van de competentiegerichte kwalificatiestructuur voor het mbo. Daarbij is de – voorheen – nauwkeurige benoeming van eindtermen (ingegeven vanuit een stabiel beeld van de beroepsuitoefening) geheel losgelaten. Daarvoor in de plaats zijn ruimere en bredere beschrijvingen gekomen, die inspelen op de dynamiek van de tegenwoordige en toekomstige beroepsuitoefening.

Het daaraan ten grondslag liggende omvangrijke denk- en ontwikkelingsproces heeft geresulteerd in een aanzienlijke reductie van het aantal beroepskwalificaties: van circa 700 tot 237. Deze 237 mbo-beroepskwalificaties kennen overigens een veelvoud aan uitstromen.

Tot de verantwoordelijkheid van ECABO behoren 19 kwalificatiedossiers met in totaal 40 uitstromen, zonder meetelling van de AKA-kwalificatie (Kenteq) en de kwalificatie Artiest (Kenniscentrum GOC). Het aantal gemeenschappelijke kwalificatiedossiers neemt nog steeds toe en geeft aan dat vermindering van overlap in kwalificaties en bevordering van transparantie in de kwalificatiestructuur een gedeelde ambitie is.

Onderwijsinstellingen en bedrijfsleven staan samen voor de opgave om competentiegericht beroepsonderwijs te implementeren. Hiervoor is bij 'Arbeidsmarkt en praktijkleren' al aangehaald hoe ECABO de implementatie bij het bedrijfsleven ondersteunt.

Onderwijsinstellingen bereiden de volledige implementatie van competentiegericht beroepsonderwijs vanaf 2010-2011 voor in samenspraak met het daartoe ingestelde procesmanagement MBO 2010. De vernieuwing van hun opleidingen nodigt de instellingen in ieder geval tot het volgende uit:

- een toename van buitenschools praktijkleren én van binnenschools praktijkleren;
- een nauwere afstemming met het regionale bedrijfsleven over de inrichting van het onderwijsproces;
- een toenemend beroep op de zelfstandige en ondernemende houding van de mbo-deelnemer.

Rond de vernieuwing van opleidingen hangen overigens nog meer vraagstukken, die niet alleen praktisch maar ook politiek van aard zijn en die de komende jaren om bevredigende oplossingen vragen. De introductie van opleidingsdomeinen (i.c. deelnemers inschrijven op domeinen in plaats van kwalificaties), de versterking van taal- en rekenvaardigheden, de verankering van ondernemerschap, de versterking van de internationale oriëntatie, en 'last but not least' kwaliteitsborging van examinering zijn de meest in het oog springende vraagstukken.

Dynamiek beroepenstructuur

De rust die met de totstandkoming van de competentiegerichte kwalificatiestructuur lijkt te zijn ingetreden is bedrieglijk. Daarvoor is de dynamiek van de arbeidsmarkt en de zich daarbinnen ontwikkelende beroepseisen te groot. Vanwege deze dynamiek voert ECABO een permanente kwalitatieve monitoring van beroepen en beroepseisen uit.

Als gevolg van die dynamiek en de zich nog steeds intensiverende contacten met het bedrijfsleven, wordt ECABO op bedrijfstakniveau steeds vaker betrokken bij de verkenning van beroepen, bij beroepsprofielen en bij vraagstukken over opleidings- en kwalificeringsbeleid. Enkele sectoren/branches/beroepenvelden waar ECABO intensiever bij betrokken is, zijn de makelaardij, de schuldhulpverlening, salarisadministratie en de fiscale adviespraktijk.

ECABO zet daarbij een rem op de toename van het aantal beroepskwalificaties en uitstromen, omdat de huidige competentiegerichte kwalificaties al veel ruimte bieden. Mede tegen die achtergrond is ECABO gebleken, dat er niet of nauwelijks specifieke regionale kwalificatievragen leven, die aanleiding zouden vormen tot wijziging of aanvulling van de kwalificatiestructuur.

Dat er geen aanleiding is tot bijstelling van de kwalificatiestructuur, is doorgaans echter geen bevredigend antwoord op een specifieke kwalificerings- c.q. scholingsvraag vanuit het bedrijfsleven. Om die reden kiest ECABO er steeds vaker voor om met het betrokken bedrijfsleven alternatieve routes uit te zetten, die een oplossing vormen voor specifieke opleidings- c.q. kwalificatievragen.²¹ De meest voorkomende route is het ontwikkelen van aanvullende opleidings- en examineringstrajecten met gelegenheidsconsortia van scholen en bedrijven/bedrijfstakingen. De transparantie ten opzichte van de kwalificatiestructuur wordt veilig gesteld door monitoring van deze trajecten en door verankering in de betreffende 'blauwdruk'.

De verwachte nauwere afstemming op regionaal niveau tussen bedrijfsleven en onderwijsinstellingen kan – met tussenkomst van ECABO – tot kanalisering van opleidingsbehoeftes via de geschetste alternatieve routes leiden. Er zijn aanwijzingen, dat grote regionale werkgevers (waaronder in ieder geval verzekeringsmaatschappijen) interesse hebben in die benadering.

Met defensie is een zeer omvangrijk traject opgepakt om opleidings- en kwalificatiebehoeften te verankeren in het beroepsonderwijs. ECABO is penvoerder voor een gelegenheidsconsortium met de kenniscentra VTL, Innovam, Kenteq, Calibris, Fundeon en Kenwerk om beroepen binnen defensie te analyseren en te 'vertalen' naar (in eerste instantie) beroepscompetentieprofielen. De uitkomsten van dit proces zullen bepalen waar en in welke mate aanpassingen dienen plaats te vinden in de kwalificatiestructuur. Wellicht kunnen de aangehaalde alternatieve routes mede tot oplossingen leiden.

De open economie van Nederland en de toegenomen globalisering hebben ervoor gezorgd dat in het bedrijfsleven internationale en interculturele competenties steeds belangrijker worden gevonden. Deze ontwikkelingen dienen ook een verankering te krijgen in de kwalificatiestructuur. Het meest in het oog springt hierbij het toenemend belang van moderne vreemde talen. Zo biedt een aantal ROC's Engelstalige mbo-uitstromen aan in onze sector. Deze ontwikkeling vertaalt zich ook direct in een groeiende behoefte aan internationale BPV-plaatsen.

In het kader van kennisexport wordt de Nederlandse kwalificatiestructuur – en de wijze waarop deze tot stand komt – als lichtend voorbeeld gezien voor andere landen. ECABO staat welwillend tegenover verzoeken om landen te ondersteunen – zelfstandig of in samenwerking met andere kenniscentra – bij de ontwikkeling van beroepskwalificaties met betrokkenheid van sociale partners.

Ontwikkelingen in de kwalificatiestructuur in vogelvlucht

Bij de verdere ontwikkeling van de kwalificatiestructuur dient de komende jaren in ieder geval aandacht te worden geschonken aan:

- verbetering van de samenhang in de kwalificatiestructuur;
- de positionering van de AKA-kwalificatie;
- de verankering van het 'leren ondernemen' in de kwalificatiestructuur;
- de versterking van taal en rekenen;
- de afstemming in de beroepskolom;
- de internationale oriëntatie en de implementatie van het European Qualifications Framework (EQF), via een nader vorm te geven Nationaal Kwalificatie Raamwerk.²²

²¹ ECABO-protocol BCP/KD-ontwikkeling, 2007

²² 'Werken aan vakmanschap', ministerie OCW, 2008

Beroepsonderwijskolom

De dynamiek van beroepen laat zich uiteraard niet aan banden leggen door de grenzen die in het onderwijsstelsel zijn getrokken tussen vmbo, mbo en hbo. Met betrekking tot de aansluiting vmbo-mbo gaat de aandacht gedeeltelijk uit naar de inrichting en de positie van kwalificaties.

Het aangehaalde vraagstuk van de positionering van de AKA-kwalificatie is daarvan een voorbeeld. De AKA vormt een belangrijke toegangspoort tot het mbo voor jongeren die om zeer uiteenlopende oorzaken in hun schoolloopbaan zijn belemmerd. De inzet van ECABO is erop gericht om deze jongeren na het behalen van het diploma door te laten stromen naar een mbo-opleiding op niveau 2. Een mbo2-diploma biedt namelijk betere perspectieven op het vinden van een baan.

De inrichting van één leergang voor vmbo-mbo2, met directe betrokkenheid van het regionale/lokale bedrijfsleven, is een andere recente ontwikkeling waar veel van wordt verwacht. Een doorlopende leerlijn – óók op het gebied van basiskennis en -vaardigheden zoals taal en rekenen – is van fundamenteel belang om voortijdige uitstroom te beperken.

ECABO is binnen de nagestreefde verzakelijkte aanpak van de stagemarkt (zie 'Arbeidsmarkt en praktijkleren') volop bereid zich in te spannen voor het creëren van stageplekken ten behoeve van vmbo-leerlingen bij het bedrijfsleven. Vmbo-scholen (decanen en docenten) vormen voorts een speerpunt in de beroepenvoorlichting van ECABO.

Mede gezien de stijging van het vereiste scholingsniveau op de arbeidsmarkt is ook de bevordering van de interne doorstroom binnen het mbo van belang. Deelnemers moeten na afronding van hun examen soepel kunnen doorstromen naar een hoger kwalificatieniveau.

Met betrekking tot de aansluiting mbo-hbo is wellicht de belangrijkste ontwikkeling van de afgelopen jaren dat de landelijke georganiseerde werkgevers, VNO-NCW en MKB Nederland, per ultimo 2005 een convenant hebben afgesloten met onder meer de HBO-raad, over afstemming van de inhoud van hbo-opleidingen. Deze ontwikkeling schept nieuwe kansen voor de aansluiting mbo-hbo.

Een andere veelbelovende ontwikkeling is de ruimte die door de minister van OCW is aangekondigd bij het slagen van de pilotperiode van de 'Associate degree' (Ad): hogescholen en ROC's kunnen samen nieuwe aanvragen indienen voor deze tweejarige hbo-opleiding. In de komende periode zal ECABO onderzoeken of het wenselijk en haalbaar is om ten behoeve van Ad-opleidingen BCP's en KD's te ontwikkelen.

Naast de voortgaande ontwikkeling van doorstroomparagrafen in kwalificatiedossiers, richt ECABO zich de komende jaren op beide aangehaalde ontwikkelingen. In het bijzonder gaat het daarbij om het volgende.

- Voor onderwijsinhoudelijke afstemming binnen het hbo-domein 'Commerce' is een accountmanager van ECABO door VNO-NCW en MKB-Nederland aangesteld als werkveldsecretaris. Dit domein behoort niet exclusief tot het werkgebied van ECABO, zodat de samenwerking wordt aangegaan met collega-kenniscentra KCH, Kenteq, Kenwerk en VTL.
- Evaluatie van bestaande Associate degree-programma's, die gerelateerd kunnen worden aan de economisch-administratieve beroepencategorieën. Ten behoeve van de bank- en verzekeringssector bestaat het Ad-traject 'Financieel dienstverlener', dat door ECABO in samenwerking met Avans Hogeschool is ontwikkeld. De komende jaren wordt beoordeeld of van dit Ad-programma een voorbeeldwerking kan uitgaan. Bijzonder in dit traject is dat Wft-modules (Wft = Wet financieel toezicht) deels op mbo- en deels op hbo-niveau behaald kunnen worden. Deze externe factoren maken dit Ad-programma bij uitstek geschikt om ervaring op te doen met een doorlopende leerlijn mbo-hbo.

Innovatie en dienstverlening

De implementatie van competentiegericht beroepsonderwijs door onderwijsinstellingen in samenspraak met het procesmanagement MBO 2010 is hiervoor al aangehaald. Voor een succesvol verloop van dit proces moeten de kwalificatiestructuur en kwalificatiedossiers als informatie- en communicatie-instrument tussen (leer)bedrijf en school optimaal worden benut.

In dit kader heeft de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN) een onderzoek verricht. Daarbij stond de vraag centraal wat de rol, het gebruik en de werking van de kwalificatiedossiers van ECABO is in de onderlinge communicatie tussen arbeidsmarkt en onderwijs over het invullen van werkplekleren voor deelnemers.

Dit onderzoek, dat zich ook uitstrekte tot EVC en 'werkgerelateerd' beoordelen, liet zien dat de kwalificatiedossiers in hun huidige vorm als eigenstandig fysiek document voor bedrijven minder geschikt zijn: ze bevatten een 'overkill' aan informatie en bedrijven hanteren eigen functie-omschrijvingen. Uit projecten voor 'werkgerelateerd beoordelen' blijkt echter ook dat de dossiers met een praktische vertaalslag (bijvoorbeeld in de vorm van competentiegerichte beoordelingsformulieren) en in persoonlijke dialoog wel de informatie- en communicatiewaarde krijgen waar bedrijven om vragen. Dergelijke – afgeleide en ondersteunende – documenten en diensten kunnen ertoe bijdragen dat werkplekleren een volwaardig onderdeel wordt van de beroepsopleiding.

ECABO zal zich onverminderd inzetten voor het ontwikkelen van dergelijke afgeleide instrumenten die waarde toevoegen aan het leren op de werkplek.

ECABO is voorts steeds aanspreekbaar (o.a. docentendagen en –trainingen) op het verstrekken van informatie over de kwalificatiestructuur en neemt waar mogelijk en wenselijk deel aan de experimenten met competentiegericht beroepsonderwijs. De mogelijkheden om daarnaast concreet diensten te verlenen op het terrein van curriculumontwikkeling zijn beperkt.

Bij de implementatie van competentiegericht beroepsonderwijs staan onderwijsinstellingen voor de opgave om de juiste condities te bevorderen in het onderwijsmanagement, de onderwijsorganisatie en de onderwijsuitvoering.²³ ROC's die economisch-administratieve, ICT- en veiligheidsopleidingen verzorgen hebben de krachten op het terrein van onderwijsorganisatie gebundeld door in de Stichting Praktijkleren (SPL) gezamenlijk producten en diensten te ontwikkelen. Het oogmerk is om daarbij efficiency- en kwaliteitsvoordelen te behalen en kostenbesparingen te realiseren.

ECABO heeft met SPL meerjarige afspraken gemaakt over a) detachering van personeel, b) de werkzaamheden die nodig zijn om de examenbank van SPL (voorheen EbA) te onderhouden en te vernieuwen en c) gebruiksrechten op ECABO-praktijkinstructiematerialen (de Praktijkwijzer). ECABO streeft naar continuïteit in de dienstverlening aan SPL door een betrouwbare contractpartij te zijn, die hoogwaardige diensten en producten levert.

---

²³ 'Gesprekslandschap competentiegericht beroepsonderwijs', ECABO, 2006

Ambities Beroepsonderwijs in ontwikkeling in vogelvlucht

<i>Ambities</i>	
Dynamiek beroepenstructuur	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ECABO voert – op basis van een gestandaardiseerd model – permanent een kwalitatieve monitoring van beroepen en beroepseisen uit. ✓ In het streven om het aantal beroepskwalificaties niet te laten stijgen, wordt voor het oplossen van specifieke opleidings- c.q. kwalificatievragen in samenwerking met het bedrijfsleven gewerkt aan het uitzetten van alternatieve routes, bijvoorbeeld in de vorm van aanvullende opleidings- en examineringstrajecten. ✓ De verdere ontwikkeling van de kwalificatiestructuur heeft in ieder geval betrekking op de positionering van AKA, de verankering van 'leren ondernemen', versterking van taal en rekenen, versterking van de internationale oriëntatie en de implementatie van EQF.
Beroepsonderwijskolom	<ul style="list-style-type: none"> ✓ De bevordering van de doorstroom vmbo-mbo richt zich primair op de ontwikkeling van doorlopende leerlijn(en) vmbo en mbo. ECABO biedt vmbo-scholen ondersteuning bij de vormgeving van de leergang vmbo-mbo en bij het uitvoeren van hun stagebeleid. Decanen en docenten van vmbo-scholen zullen voorzien worden van up-to-date informatie over de (ontwikkelingen in) ECABO-kwalificaties. ✓ De bevordering van de doorstroom mbo-hbo spitst zich toe op de onderwijsinhoudelijke afstemming, de totstandkoming en verbetering van Ad-trajecten en de ontwikkeling van duaal hbo.
Innovatie en dienstverlening	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Op basis van haar kennis van de kwalificatiestructuur en van beroepen/sectoren ontwikkelt ECABO hoogwaardige diensten en producten die zijn afgestemd op de vraag van sectoren/bedrijven en (consortia) van onderwijsinstellingen.

Beoordelen en kwalificeren

Positie

Het maatschappelijke vertrouwen in het Nederlandse onderwijs is gegrondvest op de betrouwbaarheid en validiteit van examens en diploma's.²⁴ De implicatie daarvan is, dat de overheid en/of de samenleving een zekere mate van procesmatige en inhoudelijke betrokkenheid moet hebben bij examinering. Voor de examinering in het beroepsonderwijs ligt daarin een natuurlijke rol voor het belanghebbende bedrijfsleven besloten. Die rol wordt op sectoraal en landelijk niveau overigens ook nadrukkelijk opgeëist.

De door het bedrijfsleven gevraagde betrokkenheid bij mbo-examinering raakt uiteraard de autonomie van het onderwijs ten aanzien van inrichting en detaillering van examenprofielen en -specificaties.

Dat levert helaas spanningen op. Met de ROC's en met particuliere onderwijsinstellingen dient (in de Paritaire commissie van ECABO) overeenstemming te worden bereikt over de uitwerking en bekrachtiging van examenprofielen, -specificaties en -methodieken²⁵ voor mbo-examens in het werkveld van ECABO.

In het werkgebied van ECABO maar ook verder in het beroepsonderwijs bestaat wel consensus over de noodzaak om de kwaliteit van examens te borgen en de doelmatigheid te bevorderen door gezamenlijke productie van examens. Stichting Praktijkleren (SPL), die in het werkgebied van ECABO als gezamenlijke examenleverancier optreedt, heeft de daarmee samenhangende werkzaamheden de komende jaren bij ECABO ondergebracht.

Uit een recente wetenschappelijke verkenning²⁶ spreekt waardering voor deze activiteiten. Het actualiseren en verbeteren van producten voor de examenbank van SPL heeft de komende jaren hoge prioriteit voor ECABO.

Versterking civiel effect

Voor de economisch-administratieve, ICT- en veiligheidsberoepen bestaat in Nederland een diploma-landschap dat verankerd is in het mbo en in het hbo. De examinering voor deze diploma's berust bij de onderwijsinstellingen. ROC's en hogescholen ontvangen rijksbekostiging voor hun opleidings- en examenactiviteiten.

Daarnaast is er een krachtige particuliere component in de vorm van branchediploma's en -standaarden. Daarbij moet onder andere gedacht worden aan de bedrijfsadministratieve diploma's van de Associatie voor praktijkexamens, de secretariële diploma's van Schoevers, de commerciële kwalificaties van NIMA en de internationale ICT-certificeringslijnen van Cisco en Microsoft. Met deze laatste gerenommeerde bedrijven wordt in samenwerking met SPL bekeken in hoeverre er mogelijkheden zijn om – in plaats van zelf examens te ontwikkelen – gebruik te maken van hun examens. Deze examens hebben een stevig civiel effect en zijn al kwalitatief geborgd. Om deelnemers in staat te stellen hun competenties in een authentieke praktijksituatie te laten zien, zouden dan aanvullende proeven van bekwaamheid kunnen worden ontwikkeld en afgenomen. Er bestaan al mengvormen waarbij sprake is van gedeeltelijke examinering door particuliere exameninstellingen, zoals SVPB en EBFS, als voorwaarde voor het behalen van een mbo-diploma.

De maatschappelijke waardering voor diploma's loopt uiteen en kan in de tijd verschillen.

---

²⁴ 'Examinering in ontwikkeling', Onderwijsraad, 2002

²⁵ Zie onder andere: 'Competentiegerichte toetsing', ECABO – Btg ESB&I, oktober 2004 en Examenmix, ECABO – Btg ESB&I, april 2007

²⁶ 'Onderzoek standaardisering examinering MBO', RCEC, januari 2008

Niettemin hebben branchediploma's en -standaarden vaak een hoge naamsbekendheid en staan ze doorgaans goed aangeschreven bij het bedrijfsleven. In sommige bedrijfstakken – zoals de ICT – leeft de expliciete wens bepaalde internationale certificaten te incorporeren in de reguliere diploma's.

Mede vanuit deze optiek worden voor alle relevante mbo-kwalificaties, branchediploma's en -standaarden zogenaamde 'blauwdrukken' onderhouden, die gedetailleerd inzicht bieden in de samenhang en eventuele overlapping. Ook in Europees perspectief wordt in toenemende mate transparantie en afstemming van kwalificaties nagestreefd. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de expertise van ECABO op het gebied van Europese diplomawaardering.

Voor de instellingen die de examens voor branchediploma's afnemen geldt echter ook de tucht van de markt. Deze exameninstellingen zijn dan ook vaak van beperkte omvang met de daaraan verbonden restricties voor innovatie en voor het uitbouwen van professionaliteit en kwaliteit.

Tegen deze achtergrond zet ECABO zich in om het diploma-landschap voor de economisch-administratieve, ICT- en veiligheidsberoepen te verstevigen. Vergelijkbaarheid (transparantie), kwaliteit en continuïteit van mbo-diploma's én van branchediploma's/standaarden zijn daarvoor belangrijke instrumenten. Daartoe wordt met inzet van uiteenlopende expertise (management, onderwijskundig, examentechisch, organisatorisch, logistiek, ICT en HRM) professionele ondersteuning geboden aan examenbanken en exameninstellingen in Nederland.

In beginsel moet ondersteuning geboden kunnen worden aan iedere examenbank en exameninstelling die in Nederland op het terrein van economisch-administratieve, ICT- en veiligheidsberoepen actief is.²⁷ Ondersteuning wordt nu al geboden aan de stichtingen SVPB, SPL, SSVV (VCA), EBFS en ExTH.

De kwaliteit van examinering wordt niet alleen geborgd door goede (en door vakdeskundigen beoordeelde) examenproducten, maar ook door betrouwbare processen. Assessoren uit het bedrijfsleven kunnen – mits goed ingezet – de kwaliteit van examenprocessen verhogen. ECABO zal daarom onderzoeken of het inrichten van een zogenoemde assessorenpool, met opgeleide en door ECABO gecertificeerde medewerkers uit het bedrijfsleven, mogelijk en wenselijk is. Met enkele ROC's wordt geëxperimenteerd in het actief betrekken van beroepsbeoefenaars bij mbo-examinering. Er zijn inmiddels voorbeelden waarbij ROC's voor dit doel regionale praktijkcentra inzetten. Waar mogelijk worden deze experimenten de komende jaren uitgebreid.

Daarnaast stelt ECABO zich tot doel een gezamenlijke examenbank (i.c. standaardisering van examens) op te zetten voor particuliere onderwijsinstellingen die mbo-opleidingen verzorgen en examineren.

---

²⁷ Zie ook: 'Businesscase examinering en kwalificering: naar een professioneel ECABO-examenbedrijf', april 2008

Professionalisering EVC

Na enkele jaren van ontwikkeling en intensieve voorbereiding is EVC de pioniersfase ontgroeid en tot een volwaardige methode geworden om een mbo-diploma te kunnen verwerven. ECABO hanteert als EVC-aanbieder de volgende basisprincipes.

- Rolscheiding tussen proces- en productassessoren en eenduidige protocollen voor beiden. De productassessor is altijd een actieve beroepsbeoefenaar, wiens vakdeskundigheid gewaarborgd is.
- Heldere procedures met voorzieningen waardoor behaalde resultaten kunnen worden gerecapituleerd en indien nodig opnieuw gewaardeerd.

De uitwerking van deze basisprincipes in een professionele aanpak en organisatie is vergevorderd en wordt de komende jaren uitgerold. Daarbij vindt profilering met name plaats op mbo4-kwalificaties bij Bedrijfsadministratie, Commercieel, Secretarieel en Juridisch.

De samenwerking met ROC's en particuliere onderwijsinstellingen ten aanzien van EVC wordt de komende jaren verder uitgebreid. Ook als een onderwijsinstelling er voor kiest zelf als EVC-aanbieder te functioneren zijn vormen van samenwerking mogelijk. Onder voorwaarden kunnen medewerkers van onderwijsinstellingen als ECABO-procesassessor en wellicht in een enkel geval als ECABO-productassessor optreden.

Op haar website publiceert ECABO een overzicht van ROC's en particuliere onderwijsinstellingen die EVC-beoordelingen van ECABO zonder drempels of bezwarende voorwaarden omzetten in vrijstellingen of mbo-diploma's.

Ambities Beoordelen en kwalificeren in vogelvlucht

<i>Ambities</i>	
Versterking civiel effect	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ECABO gaat – vanuit het oogpunt van transparantie en synergie en op basis van 'blauwdrukken' – met branches afspraken maken over het zoveel mogelijk integreren van branchediploma's en -standaarden in de mbo-standaarden voor de economisch-administratieve, ICT- en veiligheidsberoepen. ✓ ECABO gaat haar exameninstelling verder uitbouwen tot een professioneel examenbedrijf dat aan iedere examenbank en exameninstelling binnen het werkgebied van ECABO ondersteuning kan bieden. ✓ ECABO gaat een examenbank opzetten voor particuliere onderwijsinstellingen die mbo-opleidingen aanbieden. ✓ Het experiment waarbij het bedrijfsleven actief wordt betrokken bij mbo-examinering wordt uitgebreid tot meerdere ROC's.
Professionalisering EVC	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ECABO levert EVC-trajecten op basis van heldere procedures en protocollen en een duidelijke rolscheiding tussen proces- en productassessor. ✓ ECABO gaat de samenwerking met reguliere en particuliere onderwijsinstellingen op het gebied van EVC uitbreiden. ✓ ECABO gaat EVC in bedrijven neerzetten als instrument voor loopbaanontwikkeling en opleidingsadvisering op maat.

Overzicht van bronnen

Arbeidsmarktanalyse 2008, RWI, april 2008
Arbeidsmarkt ECABO-domein 2007-2012: ontwikkelingen en perspectieven, E'til, januari 2008
Beroepspraktijkvorming in het mbo, Algemene Rekenkamer, februari 2008
Bestuur bestudeerd, Twynstra Gudde, april 2007
Bestuurlijk arrangement tussen Overheid, MBO Raad, Colo en Paepon, juni 2007
Bestuurlijk competentieprofiel Kenniscentrum ECABO, Twynstra Gudde, 17 oktober 2007
Businesscase examinering en kwalificering: naar een professioneel ECABO-examenbedrijf, april 2008
Competentiegerichte toetsing, ECABO – Btg ESB&I, oktober 2004
Examenmix, ECABO – Btg ESB&I, april 2007
Examinering in ontwikkeling, Onderwijsraad, 2002
Governance code kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven, Colo, XXXX
Interdepartementale werkgroep Zorgplichten, juli 2004
Onderzoek standaardisering examinering MBO, RCEC, januari 2008
Onderzoek naar de informatie- en communicatiewaarde van de kwalificatieprofielen ECABO voor onderwijs en arbeid, L. Noij, Hogeschool Arnhem-Nijmegen, oktober 2008
Over de drempels met taal en rekenen, Expertgroep doorlopende leerlijnen taal en rekenen, februari 2008
Over hamers en vasthouden gesproken, ACOA, 2006
Protocol BCP/KD-ontwikkeling, ECABO, 2007
Strategieontwikkeling en hybriditeit, prof. dr. K. Mouwen, 2006
Tijd voor onderwijs, Commissie Parlementair Onderzoek Onderwijsvernieuwingen, februari 2008
Voor de keuze, voorstellen voor een betere studie- en beroepskeuzebegeleiding, RWI, maart 2008
Visie op kenniscentra, VNO-NCW en MKB-Nederland, november 2007
Werken aan vakmanschap, ministerie OCW, april 2008
Wijziging WEB inzake DAL, Tweede Kamer, vergaderjaar 2006-2007